

ingalunda jäfvar. Sagde afgörande är äfven i fråga om krigspligten det faktum, som fordrar erkännande. Men allmänna värnepligten är närmast en fråga om krigsbördans rättvisa fördelning medborgarena emellan. Aflägsnare kommer visst härtill tanken derpå, att ett folk i vapen utan vidare är mera aktadt, än ett slägte, som för sitt sjelfförsvar litar endast till andras barmhertighet. Ingen i detta land kan utan oro tänka derpå, huru man i Ryssland skall anse vårt nuvarande vapenlösa tillstånd, emedan man der föga nog torde känna, att det tillkommit utan tillskyndelse från Finsk sida. Sedan nemligen på grund af ryska krigsministerii utlåtande indelta armén ur rent militärisk synpunkt blifvit utdömd, blefvo de uppställda bataljonerna på kejsaren-storfurstens befallning under de hårda hungeråren indragna, för att använda militiefondens inkomster till ränta på jernvägslån och såväl genom sjelfva arbetet som genom ökad penningtillgång i landet lindra nöden. I Ryssland har man andra föreställningar om de pligter, Finlands ställning ålägger landet, än i Aftonbladet. Och deröfver kan ingen förundra sig. Allmänna värnepligten är derstädes i full kraft, utan att något hufvudstycke i den omtalade katekesen der gäller. Och obestridliga vittnesbörd intyga, att den af folket mottagits såsom en lättnad, med stor villighet, och i arméns sammansättning, anda och disciplin verkat en reform sådan, att man ser alla hederliga krigskorrespondenter i täflan prisa den Ryska soldaten. Att värnepligten pålägger det Ryska folket stora bördor, kan icke betvivlas. Men detta förhållande kan icke verka, att man med blidare ögon betraktar vår närvarande Schlaraffenställning. Utan tvifvel skall dock bördan, ökad af tidens krigssätt, hvilken nu äfven i Ryssland träffar alla stånd och klasser, stärka kärleken till freden och för framtiden binda de styrandes händer likasågodt som en konstitution. Det blir en krigets vinning äfven för Finland, nästan utan all insats från dess sida.

För framtiden hvarken kan eller vill dock Finska folket mottaga ens fredens välsignelser utan all egen ansträngning, äfven om sådant kunde detsamma tillåtas. Ty sådane skänker mottagna från den mäktigare fostra folken emellan vådliga anspråk. Och då till och med för landets direkta försvar ryskt bistånd är erforderligt, kan det icke begäras, att man från den sidan skall vara nöjd med att kämpa jemte hvarje slags militär, som från finsk sida kunde erbjudas. Äfven denna synpunkt måste derföre vid värnepligtsfrågans afgörande tagas i betraktande. Frågan förflyttas derigenom icke utom gränsen af, hvad landets sanna fördel fordrar. Men huru densamma än af landtdagen afgöres, landet skall aldrig säga till de söner, hvilkas lif och blod det begär, att de äro utsedde att offra det för »ett främmande folks ära, fördelar och nycker». Det skall icke så säga till dem, om hvilkas modiga bragd dessa dagar medfört underrättelse, till de hemförväntade sårade och till dem, som sörja öfver de fallna. Det skall helsa dem, som efter freden med lifvet återvända, såsom de der kämpat för fäderneslandet, för dess fördelar, för dess ära.

J. V. S.

50

167 YTTTRANDE VID LANTDAGEN 10. XI 1877

Protokoll fördt hos Finlands Ridderskap och Adel

Herr *Snellman*, Johan Vilhelm: Jag anhåller om att få understödja herr von Bonsdorffs reservation till denna paragraf. Jag har sökt tillfälle att

äfven afgifva min röst, huru litet den än kan betyda, emedan jag anser det som en samsvetssak att, såvidt jag kan, bidra dertill att landets ungdom icke i någon samhällsklass får lekamligen och andlingen förderfvas. Jag tror, att ingen af landets lagstiftare, om det vore fråga om hans egna barn, och man sade: väck upp dem hvarje natt klockan half tolf, låt dem vaka till klockan sju på morgonen och då lägga sig, skulle bidra till en lag, hvilken ålade honom att iakttaga detta förfarande vid sina barns uppfostran, utan hvar och en skall, hvad hans egna barn ankommer, yttra den öfvertygelse, att ett sådant lefnadssätt är för dem både andligen och lekamligen ett förderf. Jag anser visst, att den läkare, som gifver intyg öfver att ett barn vid denna ålder utan skada för dess helsa kan arbeta nattetid, icke har ett alltför ömtåligt samvete. Men jag hyser också det hopp, att vårt lands läkare aldrig skola utfärda sådana intyg. Det kan dock vara händelsen, att många läkare skulle blifva ställda i en mycket svår ställning mellan sin öfvertygelse och icke blott fabriksegarens utan föräldrarnes påtryckning, hvilka föräldrar kunna anföra sin fattigdom och nödvändigheten för dem att ega ett tillskott till barnens uppfostran genom detta barns arbete. Och äfven vanans makt kan verka, då läkaren sett, huru nödvändigt för fattiga föräldrar det är, att deras barn bidra till familjens utkomst, äfven med det strängaste arbete. Jag önskar för min del icke, att läkaren måtte sättas i denna svåra mellanhand, att af den ena eller andra af alla möjliga omständigheter låta förmå sig att afgifva ett intyg, hvilket han i sin innersta själ anser vara oriktigt. En ärad talare har yttrat, att vi icke i denna fråga kunna stödja oss på utlandets erfarenhet, utan på vår egen. Det är i så många andra frågor vi ansett oss berättigade att följa längre komna nationers exempel och att stödja oss på deras erfarenhet, att jag tror att vi äfven i denna fråga kunna göra det och med mycket större skäl, än i många andra. Ty i sådana länder, som England, Frankrike, Tyskland har erfarenheten varit rik, och der finnes en erfarenhet icke blott från decennier, utan från århundraden. Någon härmed jemförlig erfarenhet hafva vi icke i vårt eget land att räkna på. Dessutom känna vi alla, att isynnerhet i dessa sydliga länder, i Tyskland och Frankrike, ungdomen är tidigare utvecklad än i vårt land; och hvad som der således för en starkare ungdom icke ansetts tillbörligt och lofligt, detta böra vi så mycket mindre anse vara godt nog för vår ungdom, som utvecklas så långsamt och sent. Jag beklagar blott att hvarken i nådiga propositionen eller utskottets förslag någon skilnad gjorts mellan manliga och qvinliga arbetare. Det hade varit skäl att utsträcka åldersåren för den qvinliga ungdomen vida längre än för den manliga, ty deras deltagande i nattarbete måste, såsom lätt kan slutas och såsom erfarenheten i andra länder intygat, hafva vida svårare och beklagansvärdare följder, än den manliga ungdomens.

168 ETT STYCKE SVIT AF SENASTE SKOLLÄRAREMÖTES FÖRHANDLINGAR.

Morgonbladet n:o 264, 12. XI 1877

Herr H. L. Melander har i Morgonbladet n:o 255 & 256 uppträdt såsom *personligen* förnärmad i mina yttranden (n:o 251) om skolläremötets förhandlingar angående det dubbla undervisningsspråket på lyceerna. Jag är derfor skyldig afgifva förklaring.